

Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»

Кафедра будівельної, теоретичної та прикладної механіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач
кафедри

“_____” червня _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПІР МАТЕРІАЛІВ

Галузь знань 27 Транспорт

Напрямок підготовки 6.070106 Автомобільний транспорт

Механіко-машинобудівний факультет

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Опір матеріалів» для студентів

(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки **6.070106 Автомобільний транспорт**

Розробник: Матисіна Н.В., к.т.н., доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри будівельної, теоретичної та прикладної механіки

Протокол від “_____” червня 2016 року № _____

Завідувач кафедри

(Колосов Д.Л.)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 27 Транспорт Напрямок підготовки 6.070106 Автомобільний транспорт	Нормативна	
Модулів – 1 Змістових модулів – 7	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 135		II-й	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента –		1-й	
		Лекції	
		30	
		Практичні	
		24	
	Самостійна робота		
	72		
Індивідуальні завдання:			
30 год.			
Вид контролю:			
екз..			

Примітка.

Частка самостійної роботи становить 53,33%:

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета нормативної дисципліни «Опір матеріалів» – надання умінь і знань, необхідних для опанування загальних компетентностей бакалавра, що регламентовані освітньо-професійною програмою за напрямом 070106 "Автомобільний транспорт".

Завданням "Опору матеріалів" є оволодіння основних понять та принципів розрахунків елементів конструкцій на міцність, жорсткість, стійкість та витривалість з урахуванням їх надійності та економічності, сприяння розвитку логічного та аналітичного мислення студентів при побудові фізико-

математичної моделі роботи елемента або частини конструкції, постановці та розв'язуванні задач механіки.

ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ ТА УМІНЬ

В результаті вивчення курсу опору матеріалів студенти повинні знати задачі та об'єкти науки про опір матеріалів, основні гіпотези, поняття та принципи розрахунків елементів конструкцій на міцність, жорсткість, стійкість та витривалість з урахуванням їх надійності та економічності.

Після вивчення дисципліни студенти мають вміти проводити розрахунки на міцність, жорсткість та стійкість елементів конструкцій основних типів напружено-деформованого стану, створювати фізико-математичну модель роботи елемента або частини конструкції для розв'язування задач механіки.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовний модуль 1. Загальні положення. Визначення внутрішніх силових факторів. Напруження.

Завдання опору матеріалів.
Класифікація зовнішніх сил.
Види деформацій.
Гіпотези опору матеріалів.
Класифікація внутрішніх зусиль.
Метод перерізів.
Напруження.

Змістовний модуль 2. Розтяг - стискання.

Деформація розтягу-стискання.
Закон Гука.
Епюри поздовжніх сил.
Механічні властивості матеріалів. Діаграма розтягу стискання.
Допустимі напруження. Розрахунки на міцність при розтягу (стисканні).
Розрахунки на жорсткість при розтягу (стисканні).
Статично невизначені системи.

Змістовний модуль 3. Геометричні характеристики плоских перерізів.

Статичні моменти.
Осьові, відцентрові і полярні моменти інерції. Радіус інерції.
Моменти інерції найпростіших фігур.
Змінення моментів інерції при паралельному перенесенні осей.
Змінення моментів інерції при повороті осей. Головні осі та головні моменти інерції.

Змістовний модуль 4. Основи теорії напруженого стану та теорії міцності.

Напруження в нахилених перерізах при осьовому розтягу – стисканні.

Види напружених станів тіла.

Напруження при плоскому напруженому стані. Головні площадки та головні напруження.

Узагальнений закон Гука.

Потенціальна енергія пружної деформації.

Теорії (гіпотези) міцності.

Змістовний модуль 5. Чистий зсув.

Поняття про зсув (зріз). Напруження зсуву.

Деформації при зсуві.

Розрахунки на міцність при зсуві.

Розрахунки клепаних та зварних з'єднань на зріз та зминання.

Змістовний модуль 6. Кручення.

Допущення теорії кручення круглих стрижнів.

Епюри крутних моментів.

Деформація і напруження при крученні валів.

Розрахунки на міцність та жорсткість при крученні.

Змістовний модуль 7. Прямий згин.

Основні поняття і визначення.

Епюри поперечних сил та згинальних моментів.

Диференціальні залежності при згині.

Напруження при чистому згинанні.

Визначення нормальних напружень у поперечному перерізі балки.

Напруження при поперечному згинанні.

Розподіл дотичних напружень по поперечному перерізі балки.

Розрахунки на міцність балки при згинанні.

Універсальне рівняння пружної лінії балки. Метод початкових параметрів.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовні модулі і теми	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1.					
Змістовний модуль 1. Загальніні положення. Визначення внутрішніх силових факторів. Напруження.					
Завдання опору матеріалів. Класифікація зовнішніх сил. Гіпотези опору матеріалів. Види деформацій.	3	1			2
Класифікація внутрішніх зусиль. Метод перерізів. Напруження.	3	1			2
Разом за змістовим модулем 1	6	2			4
Змістовний модуль 2. Розтяг - стискання.					
Деформація розтягу-стискання. Закон Гука. Епюри поздовжніх сил.	8	2			6
Механічні властивості матеріалів. Діаграма розтягу. Допустимі напруження.	2	1			1
Розрахунки на міцність і жорсткість при розтягу - стисканні.	6	1	2		3
Урахування власної ваги стрижня. Стрижні рівного опору.	6	1	2		3
Статично невизначені системи.	6	1	2		3
Разом за змістовим модулем 3	28	6	6		16
Змістовний модуль 3. Геометричні характеристики плоских перерізів.					
Статичні моменти. Осьові, відцентрові та полярні моменти інерції. Моменти інерції найпростіших фігур	6	2	2		2

Змінення моментів інерції при паралельному перенесенні осей. Змінення моментів інерції при повороті осей. Головні осі і головні моменти інерції.	8	2	2		4
Разом за змістовим модулем 3.	14	4	4		6
Змістовний модуль 4. Основи теорії напруженого стану і теорії міцності.					
Напруження в нахилених перерізах при осьовому розтягу – стиску. Види напружених станів тіла.	2	1			1
Напруження при плоскому напруженому стані. Головні площадки і головні напруження.	11	1	4		6
Узагальнений закон Гука. Потенціальна енергія пружної деформації.	6	1			5
Теорії (гіпотези) міцності.	2	1			1
Разом за змістовим модулем 4	21	4	4		15
Змістовний модуль 5. Чистий зсув.					
Поняття про зсув (зріз). Напруження зсуву. Деформації при зсуві. Закон Гука при зсуві.	3	2			1
Розрахунки на міцність при зсуві. Розрахунки клепаних та зварних з'єднань на зріз та зминання.	7	2	2		3
Разом за змістовим модулем 5.	10	4	2		4
Змістовний модуль 6. Кручення.					
Основні поняття. Допущення теорії крутіння круглих стрижнів. Епюри крутних моментів. Деформація і напруження при крученні валів.	4	2			2

Розрахунки на міцність та жорсткість при крученні.	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 6.	14	4	2		8
Змістовний модуль 7. Прямий згин.					
Основні поняття і визначення. Епюри поперечних сил і згинальних моментів. Диференціальні залежності при згині. Напруження при чистому згинанні.	12	2	2		8
Напруження при поперечному згинанні. Розподіл дотичних напружень по поперечному перерізі балки.	7	2	1		4
Розрахунки на міцність балки при згинанні.	8	1	1		6
Диференціальне рівняння пружної осі балки. Універсальне рівняння пружної лінії балки.	8	1	2		5
Разом за змістовим модулем 7	35	6	6		23
Разом	126	30	24		79

Всього за дисципліною 126+9 (контрольні заходи) = 135 годин (4,5кредита)

5. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Епюри поздовжніх сил.	1
2	Розрахунки на міцність і жорсткість при розтягуі (стисканні).	1
3	Розрахунки на міцність і жорсткість при розтягуі з урахуванням власної ваги стрижня.	2
4	Статично невизначені системи при розтягу (стисканні).	2
5	Визначення головних осей і головних моментів інерції.	4
	Визначення положень головних площадок і головних напружень.	2
	Узагальнений закон Гука. Потенціальна енергія пружної деформації.	2
	Розрахунки на міцність при зсуві.	2
	Епюри крутних моментів	1
	Розрахунки на міцність і жорсткість при крученні.	1
	Епюри поперечних сил і згинальних моментів.	2
	Визначення напружень при чистому і поперечному згинанні	1
	Розрахунки на міцність балки при згинанні.	1
	Універсальне рівняння пружної лінії балки.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва змістовного модуля	Кількість годин
1	Загальніні положення.	2
2	Розтяг і стиск.	
3	Геометричні характеристики плоских перерізів.	
4	Основи теорії напруженого стану і теорії міцності.	
5	Чистий зсув.	
6	Кручення.	
7	Прямий згин.	
	Разом	72

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання у вигляді трьох розрахункових робіт:

Завдання 1. Розрахунки на міцність і жорсткість при простих видах деформацій.

Завдання 2. Дослідження плоского напруженого стану. Повний розрахунок валу. Розрахунок балки на міцність при прямому згині.

8. Методи навчання

1. Лекції з докладним викладенням навчального матеріалу з типовим розв'язанням задач.

2. Практичні заняття – групові заняття з розв'язанням типових задач з подальшим розв'язанням контрольних задач за індивідуальними варіантами.

3. Самостійна робота студента пов'язана з детальним опрацюванням лекційного і практичного матеріалу шляхом виконання розрахункової роботи.

4. Індивідуальна робота студента здійснюється через отримання консультацій, зокрема, по виконанню розрахункової роботи і опрацьованому матеріалу курсу, захисту розрахункової роботи і відпрацювання поточних контрольних робіт по відповідним темам.

9. Методи контролю

Контроль навчальної роботи здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості.

Використовуються методи контролю, що мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається, письмовому та практичному контролю.

Вага засобів контролю складає:

- виконання індивідуальних завдань – 15%;
- поточний контроль (включно захист індивідуальних завдань) -35%;
- екзамен – 50%.

Шкала та критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні прояву критеріїв
90-100	відмінно	A	Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу. Вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Правильно застосовує здобуті теоретичні знання на практиці.
82-89	добре	B	Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує практичну роботу без помилок, але може допустити деякі неточності у викладенні матеріалу.
74-81		C	Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні вміння, але має труднощі у формулюванні висновків.
64-73	задовільно	D	Студент знає основні теми курсу, але знання мають загальний характер, іноді не підкріпленні прикладами.
60-63		E	Студент знає не всі теми на достатньому рівні. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює матеріал на побутовому рівні. Має прогалини у теоретичних знаннях та практичних вміннях.
35-59	незадовільно	FX	Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Практичні вміння не сформовані.
1-34	незадовільно	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії під керівництвом викладача та самостійно.

10. Методичне забезпечення

№	Назви матеріалів, рік створення	Вид заняття, що забезпечується	Наявна кількість
1	Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт до розділу “Визначення механічних властивостей матеріалів при розтягу” – Дніпропетровськ РВК ДГІ, 1988, - 10 с.	лабораторні	70
2	Методические указания и контрольные задания для студентов-заочников по Сопротивлению материалов, М.: Высшая школа, 1985	самостійні	100
3	Методические указания по расчету стержневых систем на неподвижную нагрузку, 1984, Днепропетровск	самостійні, лекційні	75
4	Методические указания по изучению раздела «Устойчивость сжатого стержня» курса «Строительная механика», 1980, Днепропетровск	самостійні, лекційні	50
5	Elements of Strength of Materials. Part 1, 1998, Dnepropetrovsk	лекційні	100
6	Методические указания к выполнению лабораторных работ по сопротивлению материалов (растяжение-сжатие), 1982, Днепропетровск	лабораторні	2
7	Расчет статически неопределимых систем методом сил с применением ЭВМ, 1977, Днепропетровск	навч. посібник	4
8	Методические указания по изучению раздела «Центральное растяжение (сжатие)» курса «Сопротивление материалов», 1979, Днепропетровск	практичні, самостійні	4
9	Інструкція до лабораторної роботи “Випробування на рзтяг зразків з молувуглецевої сталі” – Дніпропетровськ НГАУ, 2000, - 5 с.	лабораторні	3
10	Інструкція до лабораторної роботи “Випробування на стиск зразків із крихких матеріалів” – НГАУ, 2000 – 7 с.	лабораторні	3
11	Інструкція до лабораторної роботи “Визначення модуля пружності сталі при розтягу” – НГАУ, 2000 – 5 с.	лабораторні	3
12	Інструкція до лабораторної роботи “Випробування металу на сріз та дерева на скол” – НГАУ, 2000 – 7 с.	лабораторні	3
13	Інструкція до лабораторної роботи “Випробування металевого зразка на кручення з побудуванням діаграми та визначенням модуля зсуву” - НГАУ, 2000 – 7 с.	лабораторні	3
14	Інструкція до лабораторної роботи “Випробування спіральної пружини з визначенням модуля зсуву” - НГАУ, 2000 – 7 с.	лабораторні	3
15	Інструкція до лабораторної роботи “Визначення модуля пружності сталі із випробувань балки на згин” - НГАУ, 2000 – 7 с.	лабораторні	3
16	Інструкція до лабораторної роботи “Визначення модуля зсуву при крученні стержню круглого поперечного перерізу” - НГАУ, 2000 – 7 с.	лабораторні	3

11. Бібліотечні фонди

1	Сопротивление материалов	Беляев Н.М.	М.: Наука, 1976
2	Сопротивление материалов	Феодосьев В.И.	М.: Наука, 1979
3	Опір матеріалів	Писаренко Г.С. та ін.	Київ: Вища школа, 2004
4	Сопротивление материалов	Дарков О.В.	М.: Вища школа, 1989
5	Сборник задач по сопротивлению материалов	Беляев Н.М.	М.: Вища школа, 1968

12. Рекомендована література

Базова

1. Писаренко Г.С., Квітка О.Л., Уманський Е.С. Опір матеріалів, К.: "Вища школа", 1993.
2. Александров А. В., Потапов В. Д., Державин Б. П. Сопротивление атериалов. М.: Высш. шк., 1995.
3. Дарков А. В., Шпиро Г. С. Сопротивление материалов. М.: Высш. шк., 1989.
4. Сопротивление материалов / под ред. А. Ф. Смирнова. – М.: Высш. шк., 1975. – 480 с.
5. Сборник задач по сопротивлению материалов / Под ред. В.К. Качурина. М., 1972.

Допоміжна

1. Феодосьев, В. И. Сопротивление материалов / В. И. Феодосьев. – М. : Наука, 1986 – 512 с.
2. Гастев В. А. Краткий курс сопротивления материалов. М.: Физматгиз, 1977.
3. Степин П.А. Сопротивление материалов. М.: "Высшая школа", 1983.

13. Інформаційні ресурси

<http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/1921>

<http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/146750>